

**מאשה לובלסקי:
"יש עדיין אוכלוסיה
של נשים שבעות!"**

**מרי חאס:
"הנשים אומרות שאנו
עבדים של הישראלים!"**

**יקטור שם טוב:
"פשוט נשכב על
הכביש לפני המשאיות!"**

בימים אלה מתקיימת תערוכה המיועדת לנשים בלבד. בין ההרצאות, על נושאים כמו אופנה, מכוני הרזייה, בריאות וקוסמטיקה, נחבאים להם גם נושאים חשובים כמו תעסוקת נשים. שאלתי את מזכ"ל נעמ"ת.

אתם מעודדים יוזמות כאלה?
פנו אלינו לקחת חלק באירוע, ולא הבענו את הסכמתנו. אני לא יכולה לטעון כנגד מי שלוקח חלק ועושה, אבל זה לא הזמן לעסוק בפסטיבלים של תצוגות אופנה, אפילו אם מתבלים את זה בקצת מידע על חקיקה.

כשאומרים בארץ "הנחמדים", מתכוונים בלוגריים עם מקסים. גם במילחמת העולם השנייה, תחת מישטר פאשיסטי, חרמו את נפשם פעמים רבות והצילו את רוב יהודי בולגריה. דווקא הם מנהלים עכ"שיו טרנספר-ענק. 140 אלף תורכים נאלצו כבר לעזוב את בולגריה, והלחץ נמשך.
האם טעינו בקשר לעם הנחמד הזה, שאלתי את חבר הכנסת לשעבר ויקטור שם טוב, אחד הבולגריים הידועים ביותר בארץ.

נשים

עבודה

טרנספר

הנושא העיקרי, לדעתי, שצריך לעמוד על סדר-היום הוא תעסוקת נשים ואבטלה. יש היום יותר מ-60 אלף מובטלות, שהן 10% מכוח העבודה של הנשים בארץ. הגידול באבטלת נשים גבוה מאבטלת גברים ביותר מ-5%, זה בא לידי ביטוי באיכלוס מעונות-יום.

בעריהפיתוח ניאלץ לסגור מעונות-יום, כי אין אמהות עובדות השולחות ילדים למעונות, כך שמבחינתי כראש סדרהעדיפויות עומדים היום הנושאים האלה ולא פסטיבלים. אבל אנחנו מדינה דמוקרטית, וכל אחד רשאי לפעול כראות עיניו.

את לא רואה בזה ניסיון לקבע אפליה, שהיא במיילא קיימת?
אני לא יכולה להגיד שלא צריך לתת ביטוי לדברים ספציפיים לנשים.

אנחנו, למשל, שותפות בתערוכות-צילום על נשים בעבודה. תערוכה כזאת נותנת רקע על מידת המעורבות של נשים, היא מספקת מידע והמחשה. לא הייתי פוסלת המחשה מסוג כזה. יש דברים המביאים לידי ביטוי איפיונים מסויימים, והם מהווים מסר. אבל קוסמטיקה ואופנה אינם מסר.

זה לא מקיזם אתך?
באופן אישי לא תמצאי אותי שם. במדינה שלנו יש פערים מחשבתיים וחברתיים אדירים. אני לא יודעת מי היא אוכלוסיית היעד של האירוע, אבל יש עדיין אוכלוסיה שבעה של נשים שיאבדו את זה, ריש לחץ גם כסף להשקיע בדברים האלה. אני מייצגת אוכלוסיית-נשים שונה.

השבוע התפרסמה בעיתון "העיר" כתבה שתיארה את תנאי-העסקתם של ילדים פלסטיניים בני 14-15. הילדים מועסקים בשוק-הכרמל ובשוק הסיטונאי, 12 שעות עבודה ביום, עבודה מיסית קשה מאוד. שכרם נע בין 100 ל-120 שקל בשבוע.

פניתי למרי חאס, פלסטינית מעזה, בוגרת החוג לחינוך באוניברסיטת "ויילוק" בארצות-הברית, ושיאלתי אותה מה, לדעתה, תהיה ההשפעה על הילדים.

השפעה לא טובה. יש עלייה הרבה לחצים. הם עובדים עם מבוגרים מהם, העבודה קשה מאוד, הם מפחדים, מרביצים להם, ונוסף על הכל יש להם לחץ מהמישפחה, והם מוכרחים לעבוד כדי לפרנס את המישפחה. קשה להם לקבל את כל האחריות עליהם.

יש בעיות קשות, כשילדים כליכך צעירים ישנים עם מבוגרים באיזה גן כיפוי. הם רואים איך מעשנים חשיש, ועוד מעשים לא טובים.

מה אם מרגישה שבנה עובד בישראל?
הנשים אומרות שאנו עבדים של הישראלים. אין מה לעשות. למבוגרים לא נותנים לצאת, בייחוד עכשיו עם הכרטיס המגנטי, ולפעמים אביהמישפחה פצוע, ואינו יכול לעבוד.

השכר הנמוך שנותנים להם מוסיף לתיסכול. לילדים הפלסטיניים אין אגודה, אין זכויות, או מותר לנצל. אני ראתי כבר ילדים בני 10 שעומדים ומחכים שיאספו אותם לעבודה. הרגשה קשה מאוד. (נתיב בר)

כן, גם אני נדהמת מהירידות על היחס למיעוט התורכי בבולגריה. אני יודע שהעם הבולגרי נתן דוגמה של יחס אנושי והומני למיעוט היהודי שלהם, לא נתן לשלוח אותם למחנות-ההשמדה, ובשנת 1948, בג'סטבה בלתי-ירגילה, נתן לכולם לעלות ארצה ולקנות לעצמם מדינה. קשה מאוד לשכוח דברים כאלה.

לכן החרשות האחרונות מבולגריה מפתיי עיית בולגריה.

אני יודע שיש בעם הבולגרי מישקע עמוק מאוד נגד התורכים. כתוצאה של 500 שנות שילטון תורכי, אבל מובן שזה אינו מצדיק גירוש מיעוט לאומי. יחד עם זה, אסור לשכוח שכל הידיעות באות מהצד התורכי, ועד היום לא התה תגובה מהצד הבולגרי.

במיקרה הזה, נראה כאילו חוסרי-התגובה הוא הולגריה.

אני לא יודע בדיוק מה קורה שם, אבל גם אם הידיעות הן נכונות, ברור לי לגמרי ששיכבה רחבה ביותר בעם וכל שיכבת האינטליגנציה אינה נושלימה עם זה.

זה מאוד מפתני, מה שאתה אומר. אני יכולה שלא להפיש הקבלה אצלנו. האם גם אצלנו יכול להיות מרגישה של ערבות, בשישוכבה גדול? זה שיל הולגריה וישל האינטליגנציה אינה מושלימה עם זה?

אצלנו המרגישה רחבה בלתי-אפשרי. אנחנו פשוט נשכב על הכבישים לפני המשאיות, ולא ניתן להן לעבור. לא יהיה כדבר הזה כאן. (דניאלה שמי)